

Onderstaande tekst dient louter ter informatie en is juridisch niet bindend. De EU-instellingen zijn niet aansprakelijk voor de inhoud. Alleen de besluiten die zijn gepubliceerd in het Publicatieblad van de Europese Unie (te raadplegen in EUR-Lex) zijn authentiek. Deze officiële versies zijn rechtstreeks toegankelijk via de links in dit document

►B VERORDENING (EU) 2021/694 VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD
van 29 april 2021
tot oprichting van het programma Digitaal Europa en tot intrekking van Besluit (EU) 2015/2240
(Voor de EER relevante tekst)
(PB L 166 van 11.5.2021, blz. 1)

Gewijzigd bij:

		Publicatieblad		
		nr.	blz.	datum
► <u>M1</u>	Verordening (EU) 2023/1781 van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023	L 229	1	18.9.2023
► <u>M2</u>	Verordening (EU) 2025/38 van het Europees Parlement en de Raad van 19 december 2024	L 38	1	15.1.2025

**VERORDENING (EU) 2021/694 VAN HET EUROPEES
PARLEMENT EN DE RAAD**

van 29 april 2021

**tot oprichting van het programma Digitaal Europa en tot
intrekking van Besluit (EU) 2015/2240**

(Voor de EER relevante tekst)

Hoofdstuk I

Algemene bepalingen

Artikel 1

Voorwerp

Bij deze verordening wordt voor de duur van het MFK 2021-2027 het programma Digitaal Europa (het „programma”) vastgesteld.

In deze verordening worden de doelstellingen van het programma, de bijbehorende begroting voor de periode 2021 tot en met 2027, de vormen van Uniefinanciering, alsmede de regels voor de verstrekking van die financiering vastgelegd.

Artikel 2

Definities

Voor de toepassing van deze verordening wordt verstaan onder:

1. „blendingverrichting”: een door de begroting van de Unie ondersteunde actie, onder meer in het kader van een blendingfaciliteit of -platform als gedefinieerd in artikel 2, punt 6, van het Financieel Reglement, die niet-terugbetaalbare vormen van steun of financieringsinstrumenten uit de begroting van de Unie combineren met terugbetaalbare vormen van steun van instellingen voor ontwikkelingsfinanciering of met andere openbare financiële instellingen, of beide, alsmede van commerciële financiële instellingen en investeerders;
2. „juridische entiteit”: een natuurlijke persoon, of een rechtspersoon die is opgericht krachtens en als dusdanig wordt erkend in het Unie-, nationale of internationale recht, die rechtspersoonlijkheid bezit en die in eigen naam kan handelen en rechten en verplichtingen kan hebben, dan wel een entiteit zonder rechtspersoonlijkheid als bedoeld in artikel 197, lid 2, punt c), van het Financieel Reglement;
3. „geassocieerd land”: een derde land dat partij is bij een overeenkomst met de Unie op grond waarvan het krachtens artikel 10 kan deelnemen aan het programma;
4. „internationale organisatie van Europees belang”: een internationale organisatie waarvan het merendeel van de leden lidstaten zijn of waarvan de hoofdzetel in een lidstaat is gevestigd;
5. „Europese digitale-innovatiehub”: een juridische entiteit die overeenkomstig artikel 16 is geselecteerd om de taken krachtens het programma uit te voeren, die met name rechtstreeks voorziet in, of zorgt voor toegang tot, technologische expertise en experimenteerfaciliteiten, zoals apparatuur en software, teneinde de digitale transformatie van het bedrijfsleven mogelijk te maken, en die de toegang tot financiering faciliteert, alsmede die open staat voor alle soorten bedrijven van eender welke omvang, met name kmo's, midcaps, doorgroeiers en overheden in de hele Unie;

▼B

6. „geavanceerde digitale vaardigheden”: vaardigheden en professionele competenties waarvoor kennis en ervaring nodig zijn voor het begrijpen, ontwerpen, ontwikkelen, beheren, testen, uitrollen, gebruiken en onderhouden van de technologieën, producten en diensten die door het programma worden ondersteund als bedoeld in artikel 7;
7. „Europees partnerschap”: een initiatief als omschreven in artikel 2, punt 3, van Verordening (EU) 2021/695;
8. „kleine of middelgrote onderneming” of „kmo”: een kleine, middelgrote of micro-onderneming als omschreven in artikel 2 van de bijlage bij Aanbeveling 2003/361/EG van de Commissie ⁽¹⁾;
9. „cyberbeveiliging”: de activiteiten die nodig zijn om netwerk- en informatiesystemen, de gebruikers van dergelijke systemen en andere getroffen personen te beschermen tegen cyberdreigingen;
10. „digitalediensteninfrastructuur”: infrastructuur waarmee netwerkdiensten elektronisch kunnen worden geleverd, gewoonlijk via het internet;
11. „excellentiekeurmerk”: kwaliteitskeurmerk dat aantoonst dat een voorstel dat is ingediend naar aanleiding van een in het kader van het programma gedane oproep tot het indienen van voorstellen, alle in het werkprogramma vastgestelde drempelwaarden voor beoordeling heeft gehaald, maar bij gebrek aan beschikbare middelen voor die oproep tot het indienen van voorstellen in het werkprogramma niet kon worden gefinancierd, en steun zou kunnen ontvangen uit andere Unie- of nationale financieringsbronnen;
12. „exaschaal”: in de context van computersystemen, 10¹⁸ (tien tot de 18e) berekeningen per seconde kunnen maken.

*Artikel 3***Doelstellingen van het programma**

1. De algemene doelstellingen van het programma zijn: de digitale transformatie van de economie, het bedrijfsleven en de samenleving in de Unie ondersteunen en versnellen, burgers, overheden en bedrijven in de hele Unie hiervan laten profiteren, en het concurrentievermogen van de Unie in de mondiale digitale economie verbeteren en tegelijkertijd de digitale kloof in de hele Unie helpen overbruggen en de strategische autonomie van de Unie versterken door een holistische, sector- en grensoverschrijdende steun en een grotere bijdrage van de Unie.

Het programma wordt uitgevoerd in nauwe coördinatie met andere toepasselijke programma's van de Unie en zal gericht zijn op:

- a) het versterken en bevorderen van de capaciteiten van Europa op belangrijke gebieden van de digitale technologie door middel van grootschalige uitrol;
- b) in de private sector en op gebieden van algemeen belang, het verruimen van de verspreiding en het gebruik van de belangrijkste digitale technologieën van Europa, waarbij de digitale transformatie van deze capaciteiten en de toegang tot digitale technologieën worden bevorderd.

⁽¹⁾ Aanbeveling van de Commissie van 6 mei 2003 betreffende de definitie van kleine, middelgrote en micro-ondernemingen (PB L 124 van 20.5.2003, blz. 36).

▼M1

2. Het programma heeft zes onderling samenhangende specifieke doelstellingen:

▼B

- a) specifieke doelstelling 1: high performance computing;
- b) specifieke doelstelling 2: artificiële intelligentie;
- c) specifieke doelstelling 3: cyberbeveiliging en vertrouwen;
- d) specifieke doelstelling 4: geavanceerde digitale vaardigheden;
- e) specifieke doelstelling 5: uitrol en optimaal gebruik van digitale capaciteiten en interoperabiliteit;

▼M1

- f) specifieke doelstelling 6: halfgeleiders.

▼B*Artikel 4***Specifieke doelstelling 1 High performance computing**

1. De financiële bijdrage van de Unie krachtens specifieke doelstelling 1 High performance computing heeft de volgende operationele doelstellingen:

- a) op Unieniveau een geïntegreerde vraaggerichte en gebruiksgestuurde exaschaal-supercomputing- en data-infrastructuur van wereldklasse uitrollen, coördineren en gebruiken, die gemakkelijk toegankelijk is voor publieke en private gebruikers, met name kmo's, ongeacht de lidstaat waarin ze gevestigd zijn, en gemakkelijk toegankelijk voor onderzoeksdoeleinden, in overeenstemming met Verordening (EU) 2018/1488 van de Raad.
- b) gebruiksklare operationele technologie uitrollen die voortkomt uit onderzoek en innovatie om een geïntegreerd HPC-ecosysteem van de Unie op te bouwen dat diverse aspecten in de segmenten van de wetenschappelijke en industriële waardeketen dekt, in het bijzonder op het gebied van hardware, software, toepassingen, diensten, interconnectie en digitale vaardigheden, met een hoog niveau van beveiliging en gegevensbescherming;
- c) een post-exaschaalinfrastructuur uitrollen en gebruiken, met inbegrip van de integratie daarvan ten opzichte van kwantumcomputingtechnologieën en onderzoeksinfrastructuren ten behoeve van de computerwetenschappen en de ontwikkeling in de Unie aanmoedigen van de hardware en software die voor deze uitrol nodig zijn.

2. De acties krachtens specifieke doelstelling 1 worden hoofdzakelijk uitgevoerd via de Gemeenschappelijke Onderneming Europese High Performance Computing die is opgericht bij Verordening (EU) 2018/1488.

*Artikel 5***Specifieke doelstelling 2 Artificiële intelligentie**

1. De financiële bijdrage van de Unie krachtens specifieke doelstelling 2 Artificiële intelligentie heeft de volgende operationele doelstellingen:

- a) het opbouwen en versterken van essentiële capaciteiten en kennis op het gebied van AI in de Unie, met inbegrip van het opbouwen en versterken van hoogwaardige gegevenshulpmiddelen en bijbehorende uitwisselingsmechanismen, en bibliotheken van algoritmen, en tegelijk een mensgeoriënteerde en inclusieve benadering garanderen die de waarden van de Unie respecteert;

▼B

- b) het toegankelijk maken van de in punt a) bedoelde capaciteiten voor bedrijven, met name kmo's en start-ups, alsmede maatschappelijke organisaties, organisaties zonder winstoogmerk, onderzoeksinstellingen, universiteiten en overheden, teneinde de voordelen van de capaciteiten ervan voor de Europese samenleving en economie zo groot mogelijk te maken;
- c) het versterken en koppelen van faciliteiten voor het testen van en experimenteren met AI in de lidstaten;
- d) commerciële toepassingen en productiesystemen ontwikkelen en versterken teneinde de integratie van technologieën in waardeketens en de ontwikkeling van innovatieve bedrijfsmodellen te vergemakkelijken en de tijd die nodig is om te gaan van innovatie naar commerciële exploitatie te verkorten en de invoering van op AI gebaseerde oplossingen op gebieden van algemeen belang en in de samenleving bevorderen.

Op AI gebaseerde oplossingen en beschikbaar gestelde gegevens eerbiedigen het beginsel van privacy en beveiliging door ontwerp en voldoen volledig aan de wetgeving inzake gegevensbescherming.

2. De Commissie specificeert, overeenkomstig het Unie- en internationale recht, met inbegrip van het Handvest, en onder meer rekening houdend met de aanbevelingen van de deskundigengroep op hoog niveau inzake artificiële intelligentie, de ethische voorwaarden in de werkprogramma's krachtens specifieke doelstelling 2. Oproepen tot het indienen van voorstellen, oproepen tot het indienen van inschrijvingen voor aanbestedingen en subsidieovereenkomsten omvatten de desbetreffende voorwaarden zoals neergelegd in de werkprogramma's.

In voorkomend geval voert de Commissie ethische controles uit om ervoor te zorgen dat aan de ethische voorwaarden is voldaan. De financiering van acties die niet aan de ethische voorwaarden voldoen, kan overeenkomstig het Financieel Reglement te allen tijde worden opgeschort, beëindigd of verminderd.

3. De acties krachtens specifieke doelstelling 2 worden hoofdzakelijk in direct beheer uitgevoerd.

De ethische en wettelijke voorwaarden bedoeld in dit artikel zijn van toepassing op alle acties van specifieke doelstelling 2, ongeacht de methode van uitvoering.

Artikel 6

Specifieke doelstelling 3 Cyberbeveiliging en vertrouwen

1. De financiële bijdrage van de Unie krachtens specifieke doelstelling 3 Cyberbeveiliging en vertrouwen heeft de volgende operationele doelstellingen:

- a) samen met de lidstaten de opbouw en aanschaf van geavanceerde apparatuur, instrumenten en data-infrastructuur inzake cyberbeveiliging ondersteunen om op Europees niveau een hoog gemeenschappelijk niveau van cyberbeveiliging tot stand te brengen, met volledige naleving van de wetgeving inzake gegevensbescherming en van de grondrechten, en waarbij wordt gezorgd voor de strategische autonomie van de Unie;

▼ M2

- a bis) ondersteunen van de ontwikkeling van het Europees waarschuwingssysteem voor cyberbeveiliging dat is opgericht bij artikel 3 van Verordening (EU) 2025/38 van het Europees Parlement en de Raad ⁽²⁾ (het „Europees waarschuwingssysteem voor cyberbeveiliging”), met inbegrip van de ontwikkeling, uitrol en exploitatie van nationale cyberhubs en landsgrensoverschrijdende cyberhubs die bijdragen tot het situationeel bewustzijn in de Unie en tot de versterking van de inlichtingencapaciteit van de Unie op het gebied van cyberdreigingen;

▼ B

- b) ondersteunen van de opbouw en het optimaal gebruik van Europese kennis, capaciteiten en vaardigheden in verband met cyberbeveiliging, en het delen en integreren van beste praktijken;
- c) zorgen voor de brede uitrol van doeltreffende uiterst geavanceerde cyberbeveiligingsoplossingen in de hele Europese economie, met speciale aandacht voor overheidsinstanties en kmo's;
- d) versterken van de capaciteiten in de lidstaten en de private sector om hen te helpen te voldoen aan Richtlijn (EU) 2016/1148 van het Europees Parlement en de Raad ⁽³⁾, onder meer door maatregelen ter ondersteuning van het overnemen van beste praktijken op het gebied van cyberbeveiliging;
- e) het vergroten van de weerbaarheid tegen cyberaanvallen, het helpen vergroten van het risicobewustzijn en de kennis over cyberbeveiligingsprocessen, en het ondersteunen van publieke en private organisaties bij het bereiken van basale cyberbeveiligingsniveaus via bijvoorbeeld invoering van eind-tot-eindversleuteling van gegevens en software-updates;
- f) verbeteren van de samenwerking tussen de civiele en de defensie-industrie met betrekking tot projecten, diensten, competenties en toepassingen voor tweërlei gebruik op het gebied van cyberbeveiliging, in overeenstemming met een verordening tot oprichting van het Europees kenniscentrum voor industrie, technologie en onderzoek op het gebied van cyberbeveiliging en het netwerk van nationale coördinatiecentra („verordening kenniscentrum cyberbeveiliging”);

▼ M2

- g) instellen en beheren van het noodmechanisme voor cyberbeveiliging dat is ingesteld bij artikel 10 van Verordening (EU) 2025/38, met inbegrip van de bij artikel 14 van die verordening ingestelde EU-cyberbeveiligingsreserve (de „EU-cyberbeveiligingsreserve”), om de lidstaten te ondersteunen bij de voorbereiding en respons op significante cyberbeveiligingsincidenten en grootschalige cyberbeveiligingsincidenten, in aanvulling op de nationale middelen en capaciteiten en andere vormen van steun die op het niveau van de Unie beschikbaar zijn, en om andere gebruikers te ondersteunen bij de respons op significante cyberbeveiligingsincidenten en aan grootschalige cyberbeveiligingsincidenten gelijkwaardige incidenten,.

⁽²⁾ Verordening (EU) 2025/38 van het Europees Parlement en de Raad van 19 december 2024 tot vaststelling van maatregelen ter versterking van de solidariteit en de capaciteit in de Unie om cyberdreigingen en -incidenten op te sporen, zich erop voor te bereiden en erop te reageren en tot wijziging van Verordening (EU) 2021/694 (verordening cybersolidariteit) (PB L, 2025/38, 15.1.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2025/38/oj>).

⁽³⁾ Richtlijn (EU) 2016/1148 van het Europees Parlement en de Raad van 6 juli 2016 houdende maatregelen voor een hoog gemeenschappelijk niveau van beveiliging van netwerk- en informatiesystemen in de Unie (PB L 194 van 19.7.2016, blz. 1.)

▼M2

2. De acties in het kader van specifieke doelstelling 3 worden voornamelijk uitgevoerd via het Europees kenniscentrum voor industrie, technologie en onderzoek op het gebied van cyberbeveiliging en het Netwerk van nationale coördinatiecentra overeenkomstig Verordening (EU) 2021/887 van het Europees Parlement en de Raad ⁽⁴⁾. De EU-cyberbeveiligingsreserve wordt echter door de Commissie en, overeenkomstig artikel 14, lid 6, van Verordening (EU) 2025/38, door Enisa uitgevoerd.

▼B*Artikel 7***Specifieke doelstelling 4 Geavanceerde digitale vaardigheden**

1. De financiële bijdrage van de Unie krachtens specifieke doelstelling 4 Geavanceerde digitale vaardigheden steunt de ontwikkeling van geavanceerde digitale vaardigheden op door het programma ondersteunde gebieden, teneinde de Europese talentenpool te helpen vergroten, de digitale kloof te overbruggen en de professionaliteit te bevorderen, met name wat betreft high performance en cloudcomputing, big data-analyse, cyberbeveiliging, „distributed ledger”-technologieën (bijv. blockchain), kwantumtechnologieën, robotica en AI, waarbij rekening wordt gehouden met gendergelijkheid. Om de discrepantie tussen gevraagde en aangeboden vaardigheden aan te pakken en specialisatie in digitale technologieën en toepassingen aan te moedigen worden met de financiële bijdrage de volgende operationele doelstellingen beoogd:

- a) ondersteunen van het opzetten en aanbieden van hoogwaardige langdurige opleidingen en cursussen, met inbegrip van blended leren, voor studenten en werknemers;
- b) ondersteunen van het opzetten en aanbieden van hoogwaardige korte opleidingen en cursussen voor werknemers, met name bij kmo's en in de publieke sector;
- c) ondersteunen van hoogwaardige opleidingen op de werkplek en stageplaatsen voor studenten en voor werknemers, met name bij kmo's en in de publieke sector.

2. De acties krachtens specifieke doelstelling 4 worden hoofdzakelijk in direct beheer uitgevoerd.

*Artikel 8***Specifieke doelstelling 5 Uitrol en optimaal gebruik van digitale capaciteiten en interoperabiliteit**

1. De financiële bijdrage van de Unie in het kader van specifieke doelstelling 5 Uitrol en het optimaal gebruik van digitale capaciteiten en interoperabiliteit heeft de volgende operationele doelstellingen, waarbij de digitale kloof moet worden overbrugd:

- a) ondersteunen van de publieke sector en gebieden van algemeen belang, zoals gezondheid en zorg, onderwijs, justitie, douane, vervoer, mobiliteit, energie, milieu en de culturele en creatieve sector, met inbegrip van relevante bedrijven die in de Unie zijn gevestigd, bij de effectieve uitrol van en toegang tot geavanceerde digitale technologieën zoals HPC, AI en cyberbeveiliging;

⁽⁴⁾ Verordening (EU) 2021/887 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2021 tot oprichting van het Europees kenniscentrum voor industrie, technologie en onderzoek op het gebied van cyberbeveiliging en het netwerk van nationale coördinatiecentra (PB L 202 van 8.6.2021, blz. 1).

▼B

- b) uitrollen, gebruiken en onderhouden van trans-Europese interoperabele geavanceerde digitalediensteninfrastructuren in de hele Unie (met inbegrip van aanverwante diensten) als aanvulling op nationale en regionale acties;
- c) ondersteunen van de integratie en het gebruik van trans-Europese digitalediensteninfrastructuren en van overeengekomen Europese digitale normen in de publieke sector en op gebieden van openbaar belang teneinde een kostenefficiënte uitvoering en interoperabiliteit te faciliteren;
- d) vergemakkelijken van de ontwikkeling, het updaten en het gebruik van oplossingen en kaders door overheden, bedrijven en burgers, met inbegrip van open source-oplossingen en het hergebruik van interoperabiliteitsoplossingen en -kaders;
- e) de publieke sector en het bedrijfsleven van de Unie, met name kmo's, gemakkelijke toegang bieden tot testvoorzieningen en proefprojecten voor digitale technologieën, en het gebruik ervan, inclusief het grensoverschrijdende gebruik, opdrijven;
- f) ondersteunen van de invoering door de publieke sector en het bedrijfsleven van de Unie, met name kmo's en start-ups, van geavanceerde digitale en aanverwante technologieën, met inbegrip van HPC, AI, cyberbeveiliging, en andere allernieuwste en toekomstige technologieën zoals „distributed ledger”-technologieën (bijv. blockchain);
- g) ondersteunen van het ontwerp, het testen, de uitvoering, de uitrol en het onderhoud van interoperabele digitale oplossingen, met inbegrip van oplossingen voor de digitale overheid, voor overheidsdiensten op het Unieniveau door middel van een platform voor gegevensgestuurde herbruikbare oplossingen, erop gericht om innovatie te bevorderen en gemeenschappelijke kaders vast te stellen teneinde het volledige potentieel van de diensten van overheden voor burgers en bedrijven te benutten;
- h) ervoor zorgen dat er op Unieniveau steeds voldoende capaciteit is om het voortouw te nemen bij digitale ontwikkeling en tegelijkertijd snel ontwikkelende digitale tendensen te observeren en te analyseren en zich daaraan aan te passen, alsook om beste praktijken te delen en te integreren;
- i) ondersteunen van samenwerking met als doel een Europees ecosysteem voor het betrouwbaar delen van gegevens en digitale infrastructuur tot stand te brengen, onder meer door gebruikmaking van diensten en toepassingen gebaseerd op „distributed ledger”-technologieën (bv. „blockchain”), met inbegrip van steun voor interoperabiliteit en standaardisering en het stimuleren van de uitrol van grensoverschrijdende applicaties in de Unie, gebaseerd op beveiliging en privacy door ontwerp, waarbij wordt voldaan aan de wetgeving inzake consumenten- en gegevensbescherming;

▼B

- j) opbouwen en versterken van de Europese digitale-innovatiehubs en hun netwerk.
- 2. De acties krachtens specifieke doelstelling 5 worden hoofdzakelijk in direct beheer uitgevoerd.

▼M1*Artikel 8 bis***Specifieke doelstelling 6 Halfgeleiders**

De financiële bijdrage van de Unie in het kader van specifieke doelstelling 6 Halfgeleiders heeft de doelstellingen die zijn vastgelegd in artikel 4, lid 2, punten a) tot en met d), van Verordening (EU) 2023/1781 van het Europees Parlement en de Raad ⁽⁵⁾.

▼B*Artikel 9***Begroting****▼M1**

- 1. De financiële middelen voor de uitvoering van het programma voor de periode van 1 januari 2021 tot en met 31 december 2027 bedragen 8 168 000 000 EUR in lopende prijzen.
- 2. De indicatieve verdeling van het in lid 1 genoemde bedrag is als volgt:
 - a) 2 019 914 000 EUR voor specifieke doelstelling 1 — High performance computing;

▼M2

- b) 1 760 806 000 EUR voor specifieke doelstelling 2 — Artificiële intelligentie;
- c) 1 372 020 000 EUR voor specifieke doelstelling 3 — Cyberbeveiliging en vertrouwen;
- d) 482 640 000 EUR voor specifieke doelstelling 4 — Geavanceerde digitale vaardigheden;

▼M1

- e) 1 002 217 000 EUR voor specifieke doelstelling 5 — Uitrol en optimaal gebruik van digitale capaciteiten en interoperabiliteit;
- f) 1 575 000 000 EUR voor specifieke doelstelling 6 — Halfgeleiders.

▼B

- 3. Het in lid 1 genoemde bedrag kan ook worden gebruikt voor technische en administratieve bijstand voor het uitvoeren van het programma, zoals werkzaamheden op het gebied van voorbereiding, monitoring, controle, audit en evaluatie, inclusief door het gebruik van institutionele informatietechnologiesystemen.
- 4. Vastleggingen in de begroting voor acties waarvan de uitvoering zich over meer dan één begrotingsjaar uitstrekt, mogen over verschillende jaren in jaarlijkse schijven worden opgesplitst.

⁽⁵⁾ Verordening (EU) 2023/1781 van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 tot vaststelling van een kader voor maatregelen ter versterking van het Europese halfgeleiderecosysteem en tot wijziging van Verordening (EU) 2021/694 (chipsverordening) (PB L 229 van 18.9.2023, blz. 1).

▼B

5. Aan de lidstaten toegewezen middelen in gedeeld beheer kunnen, op verzoek van de betrokken lidstaat, onder de voorwaarden van de relevante bepaling van de verordening gemeenschappelijke bepalingen voor 2021-2027, worden overgedragen naar het programma, inclusief om, waar mogelijk, de subsidies voor een actie aan te vullen tot 100 % van de totale subsidiabele kosten, zonder dat hiermee afbreuk wordt gedaan aan het in artikel 190 van het Financieel Reglement opgenomen medefinancieringsbeginsel en aan de voorschriften inzake staatssteun. De Commissie voert die middelen uit overeenkomstig artikel 62, lid 1, eerste alinea, punt a), van het Financieel Reglement op directe wijze, dan wel overeenkomstig punt c) van die alinea op indirecte wijze. Die middelen worden ten voordele van de betrokken lidstaat gebruikt.

6. Indien de Commissie geen juridische verbintenis in direct of indirect beheer voor overeenkomstig lid 5 van dit artikel overgedragen middelen is aangegaan, kunnen de overeenkomstige niet-vastgelegde middelen op verzoek van de betrokken lidstaat weer naar een of meer van de respectieve bronprogramma's worden overgedragen, overeenkomstig de voorwaarden van de relevante bepaling van de verordening gemeenschappelijke bepalingen voor 2021-2027.

7. Overeenkomstig artikel 193, lid 2, tweede alinea, punt a), van het Financieel Reglement kunnen uit hoofde van deze verordening ondersteunde acties en de daarmee gemoeide kosten, in naar behoren gemotiveerde in het financieringsbesluit gespecificeerde gevallen en gedurende een beperkte periode, als subsidieabel per 1 januari 2021 worden beschouwd, zelfs indien deze uitgevoerd en gemaakt zijn vóór indiening van de subsidieaanvraag.

▼M2

8. In afwijking van artikel 12, lid 1, van de het Financieel Reglement worden ongebruikte vastleggings- en betalingskredieten voor acties in het kader van de uitvoering van de EU-cyberbeveiligingsreserve en de acties ter ondersteuning van wederzijdse bijstand op grond van Verordening (EU) 2025/38 ter verwezenlijking van de in artikel 6, lid 1, punt g), van deze verordening genoemde doelstellingen automatisch overgedragen en kunnen deze tot en met 31 december van het volgende begrotingsjaar worden vastgelegd en betaald. Het Europees Parlement en de Raad worden van op grond van artikel 12, lid 6, van het Financieel Reglement overgedragen kredieten in kennis gesteld.

▼B*Artikel 10***Met het programma geassocieerde derde landen**

1. Het programma staat, overeenkomstig de doelstellingen van artikel 3, via associatie of gedeeltelijke associatie open voor deelname van de volgende derde landen:

- a) landen van de Europese Vrijhandelsassociatie die lid zijn van de Europese Economische Ruimte, in overeenstemming met de in de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte vastgestelde voorwaarden;
- b) toetredende staten, kandidaat-lidstaten en potentiële kandidaat-lidstaten, in overeenstemming met de algemene beginselen en algemene voorwaarden voor deelname van die landen aan programma's van de Unie zoals vastgesteld in de desbetreffende kaderovereenkomsten en besluiten van de Associatieraad of in soortgelijke overeenkomsten, en in overeenstemming met de specifieke voorwaarden die zijn vastgesteld in overeenkomsten tussen de Unie en die landen;

▼B

- c) landen van het Europees nabuurschapsbeleid, in overeenstemming met de algemene beginselen en algemene voorwaarden voor deelname van die landen aan programma's van de Unie zoals vastgesteld in de desbetreffende kaderovereenkomsten en besluiten van de Associatieraad of in soortgelijke overeenkomsten, en in overeenstemming met de specifieke voorwaarden die zijn vastgesteld in overeenkomsten tussen de Unie en die landen;
- d) andere derde landen, in overeenstemming met de voorwaarden die zijn vastgesteld in een specifieke overeenkomst betreffende de deelname van het derde land aan programma's van de Unie, op voorwaarde dat de overeenkomst:
 - i) zorgt voor een billijk evenwicht tussen de bijdragen van en de voordelen voor het derde land dat aan programma's van de Unie deelneemt;
 - ii) de voorwaarden voor deelname aan de programma's, met inbegrip van de berekening van de financiële bijdragen aan afzonderlijke programma's, en de administratieve kosten ervan vaststelt;
 - iii) het derde land geen beslissingsbevoegdheid ten aanzien van het programma van de Unie verleent;
 - iv) de rechten van de Unie waarborgt om voor een goed financieel beheer te zorgen en de financiële belangen van de Unie te beschermen.

De in de eerste alinea, punt d), punt ii), bedoelde bijdragen vormen bestemmingsontvangsten overeenkomstig artikel 21, lid 5, van het Financieel Reglement.

2. Associatie of gedeeltelijke associatie van derde landen met het programma laat artikel 12, lid 5, onverlet.

*Artikel 11***Internationale samenwerking**

1. De Unie kan samenwerken met derde landen als bedoeld in artikel 10, met andere derde landen en met in die landen gevestigde internationale organisaties of organen, in het bijzonder in het kader van het Europees-mediterraan Partnerschap en het Oostelijk Partnerschap, en met de buurlanden, met name de landen van de Westelijke Balkan en de landen van de regio van de Zwarte Zee. Onverminderd artikel 18 worden daarmee verbonden kosten niet door het programma gedekt.

▼M1

2. De samenwerking met derde landen en organisaties als bedoeld in lid 1 van dit artikel ten aanzien van de specifieke doelstellingen 1, 2, 3 en 6 neemt artikel 12 in acht.

▼B*Artikel 12***Veiligheid**

1. Krachtens het programma uitgevoerde acties voldoen aan toepasselijke veiligheidsvoorschriften, ook aan het Unie- en nationale recht, met name in verband met de bescherming van gerubriceerde informatie tegen onbevoegde openbaarmaking. In het geval van buiten de Unie uitgevoerde acties die gerubriceerde informatie gebruiken of genereren, voldoen dergelijke acties niet alleen aan de bovenstaande voorschriften, en nemen zij een overeenkomst die wordt gesloten tussen de Unie en het derde land waarin de activiteit wordt verricht, in acht.

▼B

2. Wanneer passend, omvatten door aanvragers in te dienen voorstellen en inschrijvingen voor aanbestedingen een zelfbeoordeling inzake beveiliging waarin eventuele beveiligingsproblemen worden vermeld en gedetailleerd wordt omschreven hoe die problemen moeten worden aangepakt om het Unie- en nationale recht na te leven.

3. Wanneer passend voert de Commissie of het orgaan waaraan de uitvoering van het programma is toevertrouwd, een veiligheidscontrole uit in verband met door aanvragers ingediende financieringsvoorstellen die tot veiligheidsproblemen leiden.

4. Waar passend voldoen de acties die krachtens het specifiek programma worden uitgevoerd aan Besluit (EU, Euratom) 2015/444 ⁽⁶⁾ van de Commissie en de uitvoeringsvoorschriften van dat besluit.

5. In het werkprogramma kan ook worden bepaald dat juridische entiteiten die in geassocieerde landen zijn gevestigd en juridische entiteiten die in de Unie zijn gevestigd, maar waarover vanuit derde landen zeggenschap wordt uitgeoefend, niet in aanmerking komen voor deelname aan alle of bepaalde acties krachtens specifieke doelstelling 3 om naar behoren gemotiveerde veiligheidsredenen. In dergelijke gevallen worden oproepen tot het indienen van voorstellen en oproepen tot het indienen van inschrijvingen voor aanbestedingen beperkt tot juridische entiteiten die zijn gevestigd of worden geacht te zijn gevestigd in de lidstaten en waarover de lidstaten of ingezetenen van de lidstaten zeggenschap hebben.

▼M2

5 bis. Lid 5 is, wat betreft juridische entiteiten die in de Unie zijn gevestigd maar onder zeggenschap staan van derde landen, niet van toepassing op acties ter uitvoering van het Europees waarschuwingssysteem voor cyberbeveiliging indien met betrekking tot de betreffende actie aan beide volgende voorwaarden is voldaan:

- a) er bestaat een reëel risico, rekening houdend met de resultaten van de op grond van artikel 9, lid 4, van Verordening (EU) 2025/38 uitgevoerde inventarisatie, dat de instrumenten, infrastructuur of diensten die nodig en toereikend zijn voor die actie om adequaat bij te dragen aan de doelstelling van het Europees waarschuwingssysteem voor cyberbeveiliging, niet beschikbaar zullen zijn bij juridische entiteiten die in de lidstaten gevestigd zijn of geacht worden te zijn gevestigd en waarover lidstaten of onderdanen van lidstaten zeggenschap hebben, en
- b) het veiligheidsrisico van aankopen bij dergelijke juridische entiteiten binnen het Europees waarschuwingssysteem voor cyberbeveiliging is evenredig aan de voordelen en vormt geen ondermijning van de wezenlijke veiligheidsbelangen van de Unie en haar lidstaten.

5 ter. Lid 5 is, wat betreft juridische entiteiten die in de Unie zijn gevestigd maar onder zeggenschap staan van derde landen, niet van toepassing op acties ter uitvoering van de EU-cyberbeveiligingsreserve indien met betrekking tot de betreffende actie aan beide volgende voorwaarden is voldaan:

⁽⁶⁾ Besluit (EU, Euratom) 2015/444 van de Commissie van 13 maart 2015 betreffende de veiligheidsvoorschriften voor de bescherming van gerubriceerde EU-informatie (PB L 72 van 17.3.2015, blz. 53).

▼M2

- a) er bestaat een reëel risico, rekening houdend met de resultaten van de op grond van artikel 14, lid 6, van Verordening (EU) 2025/38 uitgevoerde inventarisatie, dat de technologie, expertise of capaciteit die nodig en toereikend zijn voor de EU-cyberbeveiligingsreserve om adequaat zullen zijn taken uit te voeren, niet beschikbaar zijn bij juridische entiteiten die in de lidstaten gevestigd zijn of geacht worden te zijn gevestigd en waarover lidstaten of onderdanen van lidstaten zeggenschap hebben;
- b) het veiligheidsrisico van de opnemings van dergelijke juridische entiteiten binnen de EU-cyberbeveiligingsreserve is evenredig aan de voordelen en vormt geen ondermijning van de wezenlijke veiligheidsbelangen van de Unie en haar lidstaten.

6. Om naar behoren gemotiveerde veiligheidsredenen kan in het werkprogramma ook worden bepaald dat juridische entiteiten die in geassocieerde landen zijn gevestigd en juridische entiteiten die in de Unie zijn gevestigd, maar waarover vanuit derde landen zeggenschap wordt uitgeoefend, alleen in aanmerking komen voor deelname aan alle of bepaalde acties in het kader van specifieke doelstellingen 1 en 2 indien zij voldoen aan de vereisten waaraan die juridische entiteiten moeten voldoen om de bescherming van de wezenlijke veiligheidsbelangen van de Unie en de lidstaten te waarborgen en de bescherming van de gegevens in gerubriceerde documenten te verzekeren. Die vereisten worden in het werkprogramma vastgelegd.

De eerste alinea is, wat betreft juridische entiteiten die in de Unie zijn gevestigd maar onder zeggenschap staan van derde landen, ook van toepassing op acties in het kader van specifieke doelstelling 3:

- a) ter uitvoering van het Europees waarschuwingssysteem voor cyberbeveiliging wanneer lid 5 bis van toepassing is, en
- b) ter uitvoering van de EU-cyberbeveiligingsreserve wanneer lid 5 ter van toepassing is.

▼B

7. In voorkomend geval voert de Commissie of het orgaan waaraan de uitvoering van het programma is toevertrouwd, veiligheidscontroles uit. De financiering van acties die niet aan de in dit artikel bedoelde veiligheidsvereisten voldoen, kan overeenkomstig het Financieel Reglement te allen tijde worden opgeschort, beëindigd of verminderd.

*Artikel 13***Synergieën met andere programma's van de Unie**

1. Het programma maakt synergieën mogelijk met andere programma's van de Unie, als omschreven in bijlage III, met name door middel van regelingen voor aanvullende financiering uit programma's van de Unie, wanneer de regelingen voor het beheer dat toelaten. Financiering uit andere programma's kan ofwel opeenvolgend, op afwisselende wijze, of door middel van het combineren van financiële middelen worden aangewend, waaronder voor de gezamenlijke financiering van acties. De Commissie zorgt ervoor dat, wanneer gebruik wordt gemaakt van het hefboomeffect als gevolg van het complementaire karakter van het programma met andere programma's van de Unie, specifieke doelstellingen niet in het gedrang komen.

▼B

2. De Commissie garandeert in samenwerking met de lidstaten de algemene consistentie en complementariteit van het programma met het betrokken beleid en de programma's van de Unie. Daartoe faciliteert de Commissie het opzetten van passende mechanismen voor coördinatie tussen de desbetreffende autoriteiten en tussen deze autoriteiten en de Commissie, en brengt zij passende toezichtinstrumenten tot stand om stelselmatig voor synergieën tussen het programma en alle relevante financieringsinstrumenten van de Unie te zorgen. De in lid 1 bedoelde regelingen dragen ertoe bij dat dubbel werk wordt voorkomen en zorgen ervoor dat met de uitgaven een zo groot mogelijk positief effect wordt behaald.

▼M1

3. De synergieën van specifieke doelstelling 6 met andere programma's van de Unie worden beschreven in artikel 6 van en bijlage III bij Verordening (EU) 2023/1781.

▼B*Artikel 14***Uitvoering en vormen van financiering****▼M1**

1. Het programma wordt uitgevoerd in direct beheer in overeenstemming met het Financieel Reglement, of in indirect beheer door de uitvoering van bepaalde taken toe te vertrouwen aan de in artikel 62, lid 1, eerste alinea, punt c), van het Financieel Reglement bedoelde organen, in overeenstemming met de artikelen 4 tot en met 8 bis van deze verordening. Organen waaraan de uitvoering van het programma is toevertrouwd, mogen uitsluitend van de in deze verordening vastgelegde voorschriften inzake deelname en verspreiding afwijken indien in een dergelijke afwijking is voorzien in de rechtshandeling waarbij deze organen worden opgericht of waarin er taken tot uitvoering van de begroting daaraan worden toevertrouwd, of voor de in artikel 62, lid 1, eerste alinea, punt c), ii), iii) of v), van het Financieel Reglement bedoelde organen indien in een dergelijke afwijking is voorzien in de bijdrageovereenkomst, en de specifieke operationele behoeften van zulke organen of de aard van de actie zulks vereisen.

▼M2

2. In het kader van het programma kan financiering worden verstrekt in een van de in het Financieel Reglement opgenomen vormen, inclusief door met name aanbestedingen als primaire vorm, of subsidies en prijzen.

Als voor het verwezenlijken van de doelstelling van een actie de aanbesteding van innovatieve goederen en diensten vereist is, kunnen subsidies uitsluitend worden toegekend aan begunstigden die aanbestedende diensten of aanbestedende instanties zijn als gedefinieerd in de Richtlijnen 2014/24/EU ⁽⁷⁾ en 2014/25/EU ⁽⁸⁾ van het Europees Parlement en de Raad.

⁽⁷⁾ Richtlijn 2014/24/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende het plaatsen van overheidsopdrachten en tot intrekking van Richtlijn 2004/18/EG (PB L 94 van 28.3.2014, blz. 65).

⁽⁸⁾ Richtlijn 2014/25/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende het plaatsen van opdrachten in de sectoren water- en energievoorziening, vervoer en postdiensten en houdende intrekking van Richtlijn 2004/17/EG (PB L 94 van 28.3.2014, blz. 243).

▼ M2

Als de levering van nog niet op grote commerciële basis beschikbare innovatieve goederen of diensten noodzakelijk is voor het bereiken van de doelstellingen van een actie, kan de aanbestedende dienst of de aanbestedende instantie de gunning van meerdere contracten binnen dezelfde aanbestedingsprocedure toestaan.

Om naar behoren gemotiveerde redenen van openbare veiligheid kan de aanbestedende dienst of de aanbestedende instantie eisen dat de plaats van uitvoering van het contract op het grondgebied van de Unie gelegen is.

Bij de uitvoering van aanbestedingsprocedures voor de EU-cyberbeveiligingsreserve kunnen de Commissie en Enisa optreden als aankoopcentrale voor aanbestedingen namens of in naam van met het programma geassocieerde derde landen overeenkomstig artikel 10 van deze verordening. De Commissie en Enisa kunnen ook als groothandelaar optreden door goederen en diensten, met inbegrip van verhuurde zaken, aan te kopen, in voorraad te houden en aan die derde landen door te verkopen of te schenken. In afwijking van artikel 168, lid 3, van Verordening (EU, Euratom) 2024/2509 van het Europees Parlement en de Raad ⁽⁹⁾ volstaat het verzoek van één derde land om de Commissie of Enisa te machtigen om op te treden.

Bij de uitvoering van aanbestedingsprocedures voor de EU-cyberbeveiligingsreserve kunnen de Commissie en Enisa optreden als aankoopcentrale voor aanbestedingen namens of in naam van instellingen, organen of instanties van de Unie. De Commissie en Enisa kunnen ook als groothandelaar optreden door goederen en diensten, met inbegrip van verhuurde zaken, aan te kopen, in voorraad te houden en aan instellingen, organen of instanties van de Unie door te verkopen of te schenken. In afwijking van artikel 168, lid 3, van Verordening (EU, Euratom) 2024/2509 volstaat het verzoek van één instelling, orgaan of instantie van de Unie om de Commissie of Enisa te machtigen om op te treden.

Het programma kan eveneens financiering verstrekken in de vorm van financieringsinstrumenten in het kader van blendingverrichtingen.

▼ B

3. Bijdragen aan een systeem voor onderlinge verzekeringen kunnen dienen ter dekking van het risico in verband met de terugvordering van door de begunstigten verschuldigde financiële middelen en worden beschouwd als een toereikende garantie krachtens het Financieel Reglement. Artikel 37 van Verordening (EU) 2021/695 is van toepassing.

▼ M1

4. Indien aan de voorwaarden van artikel 27 van Verordening (EU) 2023/1781 is voldaan, is dat artikel van toepassing.

⁽⁹⁾ Verordening (EU, Euratom) 2024/2509 van het Europees Parlement en de Raad van 23 september 2024 tot vaststelling van de financiële regels van toepassing op de algemene begroting van de Unie (PB L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj>).

Artikel 15

Europese partnerschappen

Het programma kan worden uitgevoerd door middel van Europese partnerschappen en binnen de strategische planning tussen de Commissie en de lidstaten, als bedoeld in artikel 6 van Verordening (EU) 2021/695. Tot deze uitvoering kunnen bijdragen aan bestaande of nieuwe publiek-privaat partnerschappen in de vorm van krachtens artikel 187 VWEU opgerichte gemeenschappelijke ondernemingen behoren. Op die bijdragen zijn de bepalingen van die verordening betreffende Europese partnerschappen van toepassing.

Artikel 16

Europese digitale-innovatiehubs

1. Tijdens het eerste jaar van de uitvoering van het programma wordt er een initieel netwerk van Europese digitale-innovatiehubs opgericht. Dat initieel netwerk bestaat uit ten minste één hub per lidstaat, tenzij er in een bepaalde lidstaat geen kandidaat bestaat die kan worden aangewezen en geselecteerd overeenkomstig de leden 2 en 3.

2. Voor de oprichting van het in lid 1 van dit artikel bedoelde netwerk wijst elke lidstaat kandidaat-entiteiten aan in overeenstemming met zijn nationale procedures en administratieve en institutionele structuren, door middel van open en vergelijkende procedures, op basis van de volgende criteria:

- a) de passende competenties in verband met de in lid 6 van dit artikel bedoelde activiteiten van de Europese digitale-innovatiehubs en competenties op een of meer van de in artikel 3, lid 2, genoemde gebieden;
- b) de passende beheerscapaciteiten, het juiste personeel en de passende infrastructuur die nodig zijn voor het vervullen van de in artikel lid 6 van dit artikel bedoelde activiteiten;
- c) de nodige operationele en juridische middelen om de op Unieniveau vastgestelde administratieve, contractuele en financiële beheersvoorschriften toe te passen, en
- d) de passende financiële levensvatbaarheid die overeenstemt met de omvang van te beheren financiële middelen van de Unie, en die in voorkomend geval wordt aangetoond aan de hand van garanties die bij voorkeur door een overheidsinstantie worden afgegeven.

3. De Commissie stelt, door middel van uitvoeringshandelingen, besluiten vast inzake de selectie van entiteiten waaruit het initiële netwerk bestaat. Die uitvoeringshandelingen worden volgens de onderzoeksprocedure bedoeld in artikel 31, lid 2, vastgesteld. De Commissie houdt zo veel mogelijk rekening met het advies van elke lidstaat voorafgaand aan de selectie van een Europese digitale-innovatiehub op zijn grondgebied.

▼B

De Commissie selecteert de entiteiten uit de door de lidstaten op basis van de in lid 2 van dit artikel bedoelde criteria aangewezen kandidaat-entiteiten en op basis van de volgende aanvullende criteria:

- a) het beschikbare budget voor de financiering van het initiële netwerk, en
- b) de noodzaak voor het initiële netwerk om te voldoen aan de behoeften van het bedrijfsleven en gebieden van algemeen belang en te zorgen voor een brede en evenwichtige geografische spreiding, waarbij de convergentie tussen de lidstaten die begunstigde zijn van het Cohesiefonds voor 2021 tot en met 2027 opgericht bij een verordening van het Europees Parlement en de Raad, en de andere lidstaten wordt verbeterd, bijvoorbeeld doordat de digitale kloof in geografische zin wordt overbrugd.

4. Indien nodig, volgens een open en vergelijkende procedure, stelt de Commissie, door middel van uitvoeringshandelingen, besluiten vast voor de selectie van bijkomende Europese digitale-innovatiehubs. Die uitvoeringshandelingen worden volgens de onderzoeksprocedure bedoeld in artikel 31, lid 2, vastgesteld.

De Commissie houdt zo veel mogelijk rekening met het advies van elke lidstaat voorafgaand aan de selectie van een bijkomende Europese digitale-innovatiehub op zijn grondgebied.

De Commissie selecteert bijkomende Europese digitale-innovatiehubs op een zodanige wijze dat een brede geografische spreiding over heel Europa wordt gewaarborgd. Het aantal entiteiten van het netwerk is voldoende om te beantwoorden aan de vraag naar diensten van de hub in bepaalde lidstaten. Teneinde tegemoet te komen aan de bijzondere beperkingen waarmee de ultraperifere gebieden van de Unie worden geconfronteerd, kunnen specifieke entiteiten worden aangewezen die in de behoeften van die gebieden voorzien.

5. Europese digitale-innovatiehubs beschikken over wezenlijke, algehele autonomie om hun organisatie, samenstelling en werkmethoden te bepalen.

6. Bij de uitvoering van het programma verrichten de Europese digitale-innovatiehubs de volgende activiteiten in het belang van het bedrijfsleven van de Unie, in het bijzonder kmo's en midcaps, alsook van de publieke sector:

- a) de bewustwording vergroten en voorzien in, of zorgen voor toegang tot, expertise, knowhow en diensten betreffende digitale transformatie, waaronder test- en experimenteerfaciliteiten;
- b) bedrijven, in het bijzonder kmo's en start-ups, organisaties en overheden helpen bij het vergroten van hun concurrentievermogen en het verbeteren van hun bedrijfsmodellen middels het gebruik van nieuwe technologieën die onder het toepassingsgebied van het programma vallen;

▼B

- c) mogelijkheden bieden om expertise en knowhow over te dragen tussen regio's, met name door het vormen van netwerken van in één regio gevestigde kmo's, start-ups en midcaps met in andere regio's gevestigde Europese digitale-innovatiehubs die het meest geschikt zijn om relevante diensten aan te bieden; de uitwisseling van vaardigheden en kennis, gezamenlijke initiatieven en goede praktijken aanmoedigen;
- d) voorzien in, of zorgen voor toegang tot, thematische diensten, met inbegrip van met name diensten in verband met AI, HPC en cyberbeveiliging en vertrouwen, aan overheidsdiensten, overheidsorganisaties, kmo's of midcaps.
- e) financiële steun te verlenen aan derden, krachtens specifieke doelstelling 4.

In het kader van de eerste alinea, punt d), kunnen Europese digitale-innovatiehubs zich specialiseren in specifieke thematische diensten en hoeven zij niet alle thematische diensten aan te bieden noch deze diensten aan te bieden aan alle in dit lid bedoelde categorieën entiteiten.

7. Indien een Europese digitale-innovatiehub krachtens het programma financiering ontvangt, wordt die financiering verleend in de vorm van subsidies.

▼M2*Artikel 16 bis***Strijdigheid van bepalingen**

In het geval van acties ter uitvoering van het Europees waarschuwingsstelsel voor cyberbeveiliging zijn de toepasselijke regels die van de artikelen 4, 5 en 9 van Verordening (EU) 2025/38. In geval van strijdigheid tussen de bepalingen van deze verordening en de artikelen 4, 5 en 9 van Verordening (EU) 2025/38 hebben laatstgenoemde bepalingen voorrang en zijn zij op die specifieke acties van toepassing.

In het geval van acties ter uitvoering van de EU-cyberbeveiligingsreserve zijn specifieke regels voor de deelname van met het programma geassocieerde derde landen vastgesteld in artikel 19 van Verordening (EU) 2025/38. In geval van strijdigheid tussen de bepalingen van deze verordening en artikel 19 van Verordening (EU) 2025/38 hebben laatstgenoemde bepalingen voorrang en zijn zij op die specifieke acties van toepassing.

▼B

Hoofdstuk II

Subsidiabiliteit*Artikel 17***In aanmerking komende acties****▼M1**

1. Uitsluitend acties die bijdragen aan het behalen van de in de artikelen 3 tot en met 8 bis opgenomen doelstellingen, komen in aanmerking voor financiering.

▼B

2. De subsidiabiliteitscriteria voor de acties uitgevoerd krachtens het programma worden vastgesteld in de werkprogramma's.

▼B*Artikel 18***In aanmerking komende juridische entiteiten**

1. De volgende juridische entiteiten komen in aanmerking voor deelname aan het programma:

a) juridische entiteiten die zijn gevestigd in:

i) een lidstaat of een met een lidstaat verbonden land of gebied overzee;

ii) een overeenkomstig de artikelen 10 en 12 met het programma geassocieerd derde land;

b) elke krachtens het Unierecht opgerichte andere juridische entiteit en elke internationale organisatie van Europees belang.

2. In afwijking van lid 1 komen juridische entiteiten die zijn gevestigd in een niet met het programma geassocieerd derde land voor deelname aan specifieke acties in aanmerking voor zover hun deelname noodzakelijk is voor het behalen van de doelstellingen van het programma. Deze entiteiten dragen de kosten van hun deelname, tenzij anders aangegeven in de werkprogramma's.

3. Natuurlijke personen komen niet in aanmerking voor deelname aan het programma, behalve voor subsidies krachtens specifieke doelstelling 4.

4. In het in artikel 24 bedoelde werkprogramma kan worden bepaald dat deelname om veiligheidsredenen of voor acties die rechtstreeks verband houden met de strategische autonomie van de Unie wordt beperkt tot begunstigen die in de lidstaten en in specifieke geassocieerde landen of andere derde landen zijn gevestigd. Elke beperking van de deelname van juridische entiteiten die zijn gevestigd in geassocieerde landen voldoet aan de voorwaarden van de betrokken overeenkomst.

Hoofdstuk III

Subsidies**▼M2***Artikel 19***Subsidies**

Subsidies krachtens het programma worden toegekend en beheerd in overeenstemming met titel VIII van het Financieel Reglement en mogen tot 100 % van de subsidiabele kosten dekken, onverminderd het medefinancieringsbeginsel dat is vastgelegd in artikel 190 van het Financieel Reglement. Dergelijke subsidies worden toegekend en beheerd zoals gespecificeerd voor elke specifieke doelstelling.

Zonder oproep tot het indienen van voorstellen kan het ECCC steun in de vorm van subsidies rechtstreeks toekennen aan de op grond van artikel 9 van Verordening (EU) 2025/38 geselecteerde lidstaten en het in artikel 5 van Verordening (EU) 2025/38 bedoelde onderbrengend consortium, overeenkomstig artikel 195, lid 1, punt d), van het Financieel Reglement.

▼M2

Steun in de vorm van subsidies voor het noodmechanisme voor cyberbeveiliging kan door het ECCC rechtstreeks aan de lidstaten worden toegekend zonder een oproep tot het indienen van voorstellen, overeenkomstig artikel 195, lid 1, punt d), van het Financieel Reglement.

Ten aanzien van in artikel 18 van Verordening (EU) 2025/38 gespecificeerde acties stelt het ECCC de Commissie en Enisa in kennis van verzoeken van lidstaten om rechtstreekse subsidies zonder een oproep tot het indienen van voorstellen.

Ten aanzien van acties ter ondersteuning van wederzijdse bijstand zoals bepaald in artikel 18 van Verordening (EU) 2025/38, en overeenkomstig artikel 193, lid 2, tweede alinea, punt a), van het Financieel Reglement, kunnen in naar behoren gemotiveerde gevallen de kosten als subsidiabel worden beschouwd, zelfs als zij vóór de indiening van de subsidieaanvraag zijn gemaakt.

▼B*Artikel 20***Toekenningscriteria**

1. De toekenningscriteria worden vastgesteld in de werkprogramma's en de oproepen tot het indienen van voorstellen, waarbij ten minste met de volgende elementen rekening wordt gehouden:

- a) de rijpheid van de actie in de ontwikkeling van het project;
- b) de deugdelijkheid van het voorgestelde uitvoeringsplan;
- c) de behoefte om financiële belemmeringen zoals een gebrek aan marktfinanciering te ondervangen.

2. In voorkomend geval houden de toekenningscriteria rekening met de volgende elementen:

- a) het positieve effect van de Uniesteun op publieke en private investeringen;
- b) het verwachte economische en sociale effect en het verwachte effect op klimaat en milieu;
- c) toegankelijkheid en gemakkelijke toegang tot respectieve diensten;
- d) een trans-Europese dimensie;
- e) een evenwichtige geografische spreiding over de hele Unie, waarbij de digitale kloof in geografische zin wordt overbrugd, ook voor ultraperifere gebieden;

▼B

- f) de aanwezigheid van een plan inzake de langetermijnduurzaamheid;
- g) de vrijheid om de projectresultaten te hergebruiken en te bewerken;
- h) synergieën en complementariteiten met andere programma's van de Unie.

*Artikel 21***Evaluatie**

Overeenkomstig artikel 150 van het Financieel Reglement worden subsidieaanvragen beoordeeld door een evaluatiecomité dat volledig of gedeeltelijk kan worden samengesteld uit externe onafhankelijke deskundigen.

Hoofdstuk IV

Blendingverrichtingen en andere gecombineerde financiering*Artikel 22***Blendingverrichtingen**

Blendingverrichtingen krachtens het programma worden uitgevoerd in overeenstemming met Verordening (EU) 2021/523 en titel X van het Financieel Reglement.

*Artikel 23***Cumulatieve en aanvullende financiering**

1. Aan een actie waaraan een bijdrage uit hoofde van het programma is toegekend, kan ook een bijdrage uit een ander programma van de Unie worden toegekend, inclusief fondsen in gedeeld beheer, op voorwaarde dat de bijdragen niet dezelfde kosten dekken. De regels van het desbetreffende programma van de Unie zijn van toepassing op de overeenkomstige bijdrage aan de actie. De cumulatieve financiering mag niet hoger zijn dan de totale subsidiabele kosten van de actie. De steun uit de verschillende programma's van de Unie kan op een pro-ratabasis worden berekend in overeenstemming met de documenten waarin de steunvoorwaarden zijn vastgesteld.

2. Om in het kader van het programma een excellentiekeurmerk toegekend te krijgen voldoen acties aan alle volgende voorwaarden:

- a) zij zijn beoordeeld in een oproep tot het indienen van voorstellen in het kader van het programma;
- b) zij voldoen aan de minimale kwaliteitseisen van die oproep tot het indienen van voorstellen;
- c) zij worden wegens budgetbeperkingen niet in het kader van die oproep tot het indienen van voorstellen gefinancierd.

Overeenkomstig de relevante bepalingen van de verordening gemeenschappelijke bepalingen voor 2021-2027 mag het EFRO of het ESF+ voorstellen ondersteunen die zijn ingediend naar aanleiding van een krachtens het programma gedane oproep tot het indienen van voorstellen en die overeenkomstig het programma een Excellentiekeurmerk toegekend hebben gekregen.

Hoofdstuk V

Programmering, monitoring, evaluatie en controle*Artikel 24***Werkprogramma's**

1. Het programma wordt uitgevoerd door middel van werkprogramma's als bedoeld in artikel 110 van het Financieel Reglement.
2. Werkprogramma's worden in beginsel normaliter om de twee jaar vastgesteld als meerjarige werkprogramma's en bestrijken de algemene doelstellingen van het programma en één of meer specifieke doelstellingen. Indien specifieke behoeften inzake de uitvoering dat rechtvaardigen, kunnen ze ook worden vastgesteld als jaarlijkse programma's.
3. Werkprogramma's stroken met de in de artikelen 4 tot en met 8 vastgestelde specifieke doelstellingen van het programma en houden tevens rekening met de in bijlage I opgenomen gebieden en soorten activiteiten. Zij zorgen ervoor dat de gesteunde acties private financiering niet verdringen.
4. De Commissie is bevoegd om, ter aanpassing aan technologische veranderingen en marktontwikkelingen, in overeenstemming met artikel 30 gedelegeerde handelingen vast te stellen tot wijziging van bijlage I wat betreft de daarin genoemde activiteiten, op een wijze die strookt met de specifieke doelstellingen van het programma, zoals opgenomen in de artikelen 4 tot en met 8.
5. In de werkprogramma's wordt in voorkomend geval het voor blindingverrichtingen gereserveerde totaalbedrag opgenomen.
6. De Commissie stelt door middel van uitvoeringshandelingen de werkprogramma's vast voor specifieke doelstellingen 2, 4, en 5 en voor eventuele andere acties in direct beheer voor specifieke doelstellingen 1 en 3 worden door. Die uitvoeringshandelingen worden volgens de in artikel 31, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure vastgesteld.

*Artikel 25***Monitoring en verslaglegging**

1. Meetbare indicatoren voor de monitoring van de uitvoering en de verslaglegging over de voortgang van het programma bij de verwezenlijking van de in artikel 3, lid 2, vastgelegde specifieke doelstellingen zijn in bijlage II opgenomen.
2. De Commissie stelt een methode vast om te voorzien in indicatoren waarmee een nauwkeurige beoordeling kan worden uitgevoerd van de voortgang die wordt geboekt bij de verwezenlijking van de in artikel 3, lid 1, vastgelegde doelstellingen.
3. Om ervoor te zorgen dat de voortgang van het programma bij de verwezenlijking van de doelstellingen ervan doeltreffend wordt beoordeeld, is de Commissie bevoegd overeenkomstig artikel 30 gedelegeerde handelingen vast te stellen om bijlage II te wijzigen ten aanzien van de meetbare indicatoren, indien dit wordt geacht, of om deze verordening aan te vullen met bepalingen betreffende de vaststelling van een monitoring- en evaluatiekader.
4. Het prestatieverslagleggingssysteem zorgt ervoor dat gegevens voor het toezicht op de uitvoering en de resultaten van het programma efficiënt, doeltreffend en tijdig worden verzameld, zodat de resultaten geschikt zijn voor een grondige analyse van de gemaakte vorderingen en de ondervonden moeilijkheden.

▼B

Daartoe worden evenredige verslagleggingsvereisten opgelegd aan de ontvangers van financiële middelen van de Unie alsmede, waar noodzakelijk, aan de lidstaten.

5. Er wordt, als contextindicatoren, zo veel mogelijk gebruikgemaakt van officiële statistieken van de Unie, waaronder periodieke statistische enquêtes inzake ICT. De Commissie raadpleegt nationale instituten voor de statistiek en betreft hen, samen met Eurostat, bij de initiële opzet en daaropvolgende ontwikkeling van de statistische indicatoren die worden gebruikt voor de monitoring van de uitvoering van het programma en de bij de digitale transformatie geboekte vooruitgang.

*Artikel 26***Evaluatie van het programma**

1. Evaluaties van het programma worden op een zodanige wijze uitgevoerd dat zij tijdig in de besluitvorming kunnen worden meegenomen. Zij bevatten een kwalitatieve beoordeling van de vorderingen die zijn gemaakt bij het streven naar de verwezenlijking van de algemene doelstellingen van het programma zoals opgenomen in artikel 3.

2. Naast de regelmatige monitoring van het programma voert de Commissie een tussentijdse evaluatie van het programma uit zodra voldoende informatie over de uitvoering ervan beschikbaar is, doch uiterlijk vier jaar nadat met de uitvoering van het programma is begonnen. De tussentijdse evaluatie vormt indien nodig de basis voor de aanpassing van de uitvoering van het programma, waarbij tevens rekening wordt gehouden met nieuwe relevante technologische ontwikkelingen.

3. Aan het einde van de uitvoering van het programma, maar uiterlijk vier jaar na afloop van de in artikel 1 genoemde periode, voert de Commissie een eindevaluatie van het programma uit.

In de eindevaluatie worden de effecten op lange termijn en de duurzaamheid van het programma beoordeeld.

4. Het evaluatieverslagleggingssysteem zorgt ervoor dat ontvangers van Uniemiddelen gegevens voor de evaluatie van het programma op efficiënte en doeltreffende wijze en tijdig verzamelen, met een juiste mate van specificiteit.

5. De Commissie legt het in lid 2 bedoelde tussentijdse evaluatieverslag en het in lid 3 bedoelde eindevaluatieverslag voor aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's.

*Artikel 27***Audits**

1. Audits naar het gebruik van de bijdrage van de Unie uitgevoerd door personen of entiteiten, met inbegrip van andere personen of entiteiten dan die welke door de instellingen, organen of instanties van de Unie zijn gemachtigd, vormen de basis van de algemene zekerheid krachtens artikel 127 van het Financieel Reglement.

2. Het controlesysteem zorgt voor een passend evenwicht tussen vertrouwen en controle, waarbij rekening wordt gehouden met administratieve en andersoortige kosten in verband met controle op alle niveaus.

3. Audits van de uitgaven worden op consistente wijze uitgevoerd met inachtneming van de beginselen van zuinigheid, efficiëntie en doeltreffendheid.

▼B

4. Als onderdeel van het controlesysteem kan de auditstrategie worden gebaseerd op de financiële audit van een representatieve steekproef van de uitgaven. Deze representatieve steekproef wordt aangevuld met een selectie op basis van een uitgavengerelateerde risicobeoordeling.

5. Acties die cumulatieve financiering uit verschillende programma's van de Unie ontvangen, worden slechts één keer onderworpen aan een audit die betrekking heeft op alle betrokken programma's en de desbetreffende toepasselijke voorschriften.

*Artikel 28***Bescherming van de financiële belangen van de Unie**

Indien een derde land aan het programma deelneemt door middel van een krachtens een internationale overeenkomst of op basis van een ander rechtsinstrument vastgesteld besluit, verleent het derde land de nodige rechten en toegang aan de verantwoordelijke ordonnateur, OLAF en de Rekenkamer, zodat deze hun respectieve bevoegdheden ten volle kunnen uitoefenen. In het geval van OLAF omvatten deze rechten het recht om onderzoeken, met inbegrip van controles en verificaties ter plaatse, uit te voeren als bepaald in Verordening (EU, Euratom) nr. 883/2013.

*Artikel 29***Informatie, communicatie, publiciteit, beleidsondersteuning en verspreiding**

1. De ontvangers van Uniefinanciering erkennen de oorsprong van die middelen en geven zichtbaarheid aan de Uniefinanciering, met name wanneer zij de acties en de resultaten ervan promoten, door meerdere doelgroepen, waaronder de media en het grote publiek, op samenhangende, doeltreffende en proportionele wijze te informeren.

2. De Commissie voert informatie- en communicatieacties uit met betrekking tot het programma, de op grond van het programma ondernomen acties en de resultaten ervan. De Commissie zorgt er tevens voor dat geïntegreerde informatie wordt verschaft en dat deze informatie aankomt bij mogelijke aanvragers van Uniefinanciering in de digitale sector.

De aan het programma toegewezen financiële middelen dragen tevens bij aan de institutionele communicatie over de politieke prioriteiten van de Unie, voor zover die prioriteiten verband houden met de in artikel 3 bedoelde doelstellingen.

3. Het programma verleent steun aan beleidsontwikkeling, voorlichting, bewustmaking en de verspreiding van aan het programma gerelateerde acties en het bevordert samenwerking en de uitwisseling van ervaringen op de in de artikelen 4 tot en met 8 genoemde gebieden.

*Hoofdstuk VI***Gedelegeerde handelingen, uitvoeringshandelingen, overgangs- en slotbepalingen***Artikel 30***Uitoefening van de bevoegdheidsdelegatie**

1. De bevoegdheid om gedelegeerde handelingen vast te stellen, wordt aan de Commissie toegekend onder de in dit artikel neergelegde voorwaarden.

▼B

2. De in artikel 24, lid 4, en artikel 25, lid 3, bedoelde bevoegdheid om gedelegeerde handelingen vast te stellen, wordt aan de Commissie toegekend tot en met 31 december 2028.

3. Het Europees Parlement of de Raad kan de in artikel 24, lid 4, en artikel 25, lid 3, bedoelde bevoegdheidsdelegatie te allen tijde intrekken. Het besluit tot intrekking beëindigt de delegatie van de in dat besluit genoemde bevoegdheid. Het besluit wordt van kracht op de dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie* of op een daarin genoemde latere datum. Het laat de geldigheid van de reeds van kracht zijnde gedelegeerde handelingen onverlet.

4. Vóór de vaststelling van een gedelegeerde handeling raadpleegt de Commissie de door elke lidstaat aangewezen deskundigen overeenkomstig de beginselen die zijn neergelegd in het Interinstitutioneel Akkoord van 13 april 2016 over beter wetgeven.

5. Zodra de Commissie een gedelegeerde handeling heeft vastgesteld, doet zij daarvan gelijktijdig kennisgeving aan het Europees Parlement en de Raad.

6. Een overeenkomstig artikel 24, lid 4, en artikel 25, lid 3, vastgestelde gedelegeerde handeling treedt alleen in werking indien het Europees Parlement noch de Raad daartegen binnen een termijn van twee maanden na de kennisgeving van die handeling aan het Europees Parlement en de Raad bezwaar heeft gemaakt, of indien zowel het Europees Parlement als de Raad vóór het verstrijken van die termijn de Commissie hebben medegedeeld dat zij daartegen geen bezwaar zullen maken. Die termijn wordt op initiatief van het Europees Parlement of de Raad met twee maanden verlengd.

*Artikel 31***Comitéprocedure**

1. De Commissie wordt bijgestaan door het Coördinatiecomité voor het programma Digitaal Europa. Dat comité is een comité in de zin van Verordening (EU) nr. 182/2011.

2. Wanneer naar dit lid wordt verwezen, is artikel 5 van Verordening (EU) nr. 182/2011 van toepassing.

*Artikel 32***Intrekking**

Besluit (EU) 2015/2240 wordt met ingang van 1 januari 2021 ingetrokken.

*Artikel 33***Overgangsbepalingen**

1. Deze verordening doet geen afbreuk aan de voortzetting of wijziging van acties die geïnitieerd zijn op grond van Verordening (EU) nr. 283/2014 van het Europees Parlement en de Raad⁽¹⁰⁾ en Besluit (EU) 2015/2240, die op die acties van toepassing blijven tot die acties worden afgesloten.

⁽¹⁰⁾ Verordening (EU) nr. 283/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 11 maart 2014 betreffende richtsnoeren voor trans-Europese netwerken op het gebied van telecommunicatie-infrastructuur en tot intrekking van Beschikking nr. 1336/97/EG (PB L 86 van 21.3.2014, blz. 14).

▼B

2. De financiële middelen voor het programma kunnen tevens de uitgaven dekken voor de technische en administratieve bijstand die noodzakelijk zijn om de overgang te waarborgen tussen het programma en de maatregelen die zijn vastgesteld op grond van Verordening (EU) nr. 283/2014 en Besluit (EU) 2015/2240 te bewerkstelligen.

3. Zo nodig kunnen voor het beheer van acties die op het einde van de looptijd van het programma nog niet zijn voltooid, ook na 31 december 2027 kredieten ter dekking van de in artikel 9, lid 4, bedoelde uitgaven in de begroting worden opgenomen.

*Artikel 34***Inwerkingtreding en toepassing**

Deze verordening treedt in werking op de dag van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Zij is van toepassing met ingang van 1 januari 2021.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

BIJLAGE I

ACTIES

Technische beschrijving van het programma: reikwijdte van de acties

De initiële acties en, in voorkomend geval, de vervolgacties van het programma worden uitgevoerd in overeenstemming met de volgende technische omschrijving:

Specifieke doelstelling 1 — High performance computing

Met het programma wordt de Europese strategie inzake HPC uitgevoerd door ondersteuning van een volledig ecosysteem van de Unie dat voorziet in de HPC- en datacapaciteiten die nodig zijn om ervoor te zorgen dat Europa wereldwijd kan concurreren. Het doel van de strategie is het uitrollen van HPC- en data-infrastructuur van wereldklasse met exaschaalcapaciteiten tussen 2022 en 2023 en met post-exaschaalvoorzieningen tussen 2026 en 2027, waardoor de Unie beschikt over eigen onafhankelijke en concurrerende HPC-technologie, uitmuntendheid op het gebied van HPC-toepassingen wordt bereikt en de beschikbaarheid en het gebruik van HPC worden verbreed.

Tot de initiële en, in voorkomend geval, de vervolgacties uit hoofde van deze doelstelling behoren:

1. Een gezamenlijk aanbestedingskader dat een benadering op basis van gezamenlijk ontwerpen mogelijk maakt voor de verwezenlijking van een geïntegreerd netwerk van HPC van wereldklasse, met inbegrip van de verwerving van exaschaalsupercomputing- en data-infrastructuur. Dat netwerk zal gemakkelijk toegankelijk zijn voor publieke en private gebruikers, met name kmo's, onafhankelijk van de lidstaat waarin ze gevestigd zijn, en het zal gemakkelijk toegankelijk zijn voor onderzoeksdoeleinden overeenkomstig Verordening (EU) 2018/1488.
2. Een gezamenlijk aanbestedingskader voor de verwerving van een post-exaschaalsupercomputinginfrastructuur, met inbegrip van integratie ten opzichte van kwantumcomputingtechnologieën.
3. Coördinatie en adequate financiële middelen op Unieniveau ter ondersteuning van de ontwikkeling, aanschaf en exploitatie van dergelijke infrastructuur.
4. Koppelen van HPC- en datacapaciteiten van de lidstaten en ondersteuning voor lidstaten die HPC-capaciteiten willen moderniseren of nieuwe HPC-capaciteiten willen verwerven.
5. Koppelen van High Performance Computing Competence-kenniscentra, ten minste één per lidstaat en gerelateerd aan de nationale supercomputingcentra, teneinde HPC-diensten aan te bieden aan het bedrijfsleven, met name aan kmo's, de academische wereld en overheden.
6. De uitrol van gebruiksklare operationele technologie, in het bijzonder supercomputing als dienst die resulteert uit onderzoek en innovatie om een geïntegreerd Europees HPC-ecosysteem op te bouwen dat alle segmenten van de wetenschappelijke en industriële waardeketen dekt (hardware, software, toepassingen, diensten, interconnectie en geavanceerde digitale vaardigheden).

Specifieke doelstelling 2 — Artificiële intelligentie

Het programma strekt tot het opbouwen en het versterken van kerncapaciteiten inzake AI in Europa, waaronder gegevensbronnen en registers van algoritmen, en het toegankelijk maken daarvan voor alle bedrijven en overheden, alsmede het versterken en koppelen van bestaande en nieuwe faciliteiten voor het testen van en experimenteren met artificiële intelligentie in de lidstaten.

Tot de initiële en, in voorkomend geval, de vervolgacties uit hoofde van deze doelstelling behoren:

▼ B

1. Het creëren van gemeenschappelijke Europese gegevensruimten waarin informatie afkomstig uit heel Europa, alsook informatie afkomstig uit hergebruik van overheidsinformatie, toegankelijk wordt gemaakt en die kunnen worden gebruikt als bron van data-input voor AI-oplossingen. De ruimten staan open voor de publieke en private sector. Om het gebruik te bevorderen, moeten data binnen een ruimte interoperabel worden gemaakt, in het bijzonder door dataformats die open, machinaal leesbaar, gestandaardiseerd en gedocumenteerd zijn, zowel voor de interactie tussen de publieke en de private sector als binnen sectoren en tussen sectoren (semantische interoperabiliteit).
2. De ontwikkeling van gemeenschappelijke Europese bibliotheken of interfaces met bibliotheken van algoritmen die voor alle mogelijke Europese gebruikers gemakkelijk toegankelijk zijn op basis van eerlijke, redelijke en niet-discriminerende voorwaarden. Bedrijven en de publieke sector zijn daardoor in staat vast te stellen welke oplossing het best aansluit bij hun behoeften en die oplossing aan te schaffen.
3. Gezamenlijke investeringen met de lidstaten in referentiefaciliteiten van wereldklasse voor het uitvoeren van tests en experimenten in een echte omgeving, gericht op toepassing van AI in essentiële sectoren zoals gezondheid, monitoring van de aarde of het milieu, vervoer en mobiliteit, veiligheid, fabricage en financiën, alsmede andere gebieden van algemeen belang. Die faciliteiten moeten openstaan voor alle actoren in heel Europa en zijn aangesloten op het netwerk van Europese digitale-innovatiehubs. Die faciliteiten moeten zijn uitgerust of verbonden met omvangrijke voorzieningen voor computing en gegevensverwerking en met de meest recente AI-technologieën, met inbegrip van nieuwe gebieden, zoals neuromorfische computing, deep learning en robotica.

▼ M2**Specifieke doelstelling 3 — Cyberbeveiliging en vertrouwen**

Met het programma wordt de versterking, opbouw en verwerving van essentiële capaciteiten ter beveiliging van de digitale economie, de samenleving en de democratie van de Unie gestimuleerd door versterking van het potentieel en de concurrentiekracht van de cyberbeveiligingssector van de Unie, en door verbetering van de capaciteiten van de private en de publieke sector met betrekking tot de bescherming van burgers en bedrijven tegen cyberdreigingen, onder meer door ondersteuning van de uitvoering van Richtlijn (EU) 2016/1148.

Tot de initiële en, in voorkomend geval, de vervolgacties uit hoofde van deze doelstelling behoren:

1. Gezamenlijke investeringen met de lidstaten in geavanceerde cyberbeveiligingsapparatuur, -infrastructuur en -expertise die van essentieel belang zijn voor de bescherming van kritieke infrastructuur en de digitale eengemaakte markt in het algemeen. Mogelijke gezamenlijke investeringen zijn investeringen in kwantumvoorzieningen en gegevensbronnen voor cyberbeveiliging, situationeel bewustzijn in de cyberruimte, met inbegrip van nationale cyberhubs en landsgrensoverschrijdende cyberhubs, die het Europees waarschuwingssysteem voor cyberbeveiliging vormen, alsmede andere instrumenten waarover de publieke en de private sector in heel Europa moeten kunnen beschikken.
2. Vergroten van de technologische capaciteiten en koppelen van de kenniscentra in de lidstaten, en ervoor zorgen dat deze capaciteiten tegemoetkomen aan de behoeften van de publieke sector en het bedrijfsleven, onder meer door middel van producten en diensten die de cyberbeveiliging en het vertrouwen binnen de digitale eengemaakte markt versterken.
3. Zorgen voor een brede uitrol van doeltreffende uiterst geavanceerde oplossingen inzake cyberbeveiliging en vertrouwen in alle lidstaten. Deze uitrol omvat het versterken van de beveiliging en veiligheid van producten, van het ontwerp tot de commercialisering ervan.

▼M2

4. Ondersteuning voor het dichten van de kloof op het gebied van cyberbeveiligingsvaardigheden, rekening houdend met het genderevenwicht, bijvoorbeeld door programma's betreffende cyberbeveiligingsvaardigheden op elkaar af te stemmen, deze aan te passen aan de specifieke behoeften van sectoren en de toegang tot gerichte, gespecialiseerde opleiding te vergemakkelijken.
5. Het bevorderen van solidariteit tussen de lidstaten bij de voorbereiding en respons op significante cyberbeveiligingsincidenten en grootschalige cyberbeveiligingsincidenten door de grensoverschrijdende uitrol van cyberbeveiligingsdiensten, met inbegrip van steun voor wederzijdse bijstand tussen overheidsinstanties en de vorming van een reserve van betrouwbare aanbieders van beheerde beveiligingsdiensten op het niveau van de Unie.

▼B**Specifieke doelstelling 4 — Geavanceerde digitale vaardigheden**

Het programma ondersteunt toegang tot geavanceerde digitale vaardigheden en opleidingsmogelijkheden met betrekking tot deze vaardigheden, in het bijzonder op het gebied van HPC, big-data-analyse, AI, „distributed ledger”-technologieën (bijv. blockchain) en cyberbeveiliging ten behoeve van de huidige en toekomstige beroepsbevolking door onder meer studenten, pas afgestudeerden, huidige beroepsbevolking en burgers, van eender welke leeftijd, die behoefte hebben aan bijscholing, en huidige werknemers de mogelijkheden te geven om die vaardigheden te verwerven en te ontwikkelen, ongeacht waar zij zich bevinden.

Tot de initiële en, in voorkomend geval, de vervolgacties uit hoofde van deze doelstelling behoren:

1. toegang tot opleiding op de werkplek door deelname aan stages in kenniscentra, bedrijven en andere organisaties die geavanceerde digitale technologieën uitrollen.
2. toegang tot opleidingen op het gebied van geavanceerde digitale technologieën die moeten worden aangeboden door instellingen voor hoger onderwijs, onderzoeksinstituten en certificeringsinstellingen voor de beroepssector in samenwerking met de bij het programma betrokken organen (tot de onderwerpen behoren naar verwachting AI, cyberbeveiliging, „distributed ledger”-technologieën (bijv. blockchain), HPC en kwantumtechnologieën).
3. deelname aan een kortlopende, gespecialiseerde beroepsopleiding, bijvoorbeeld op het gebied van cyberbeveiliging.

De acties zijn gericht op geavanceerde digitale vaardigheden met betrekking tot specifieke technologieën.

De Europese digitale-innovatiehubs, als omschreven in artikel 16, fungeren als faciliteerders voor opleidingsmogelijkheden, door contacten te onderhouden met aanbieders van onderwijs en opleiding.

Specifieke doelstelling 5 — Uitrol en optimaal gebruik van digitale capaciteiten en interoperabiliteit

Projecten betreffende uitrol en optimaal gebruik van digitale capaciteiten en interoperabiliteit vormen projecten van gemeenschappelijk belang.

- I. Tot de initiële en, in voorkomend geval, de vervolgacties uit hoofde van deze doelstelling in verband met de digitale transformatie van gebieden van algemeen belang behoren:

1. Modernisering van overheidsdiensten:

- 1.1. Ondersteunen van de lidstaten bij de uitvoering van de beginselen van de verklaring van Tallinn inzake e-overheid op alle beleidsterreinen, waarbij zo nodig de noodzakelijke registers worden gecreëerd en gekoppeld met volledige inachtneming van Verordening (EU) 2016/679.
- 1.2. Ondersteunen van de opzet, de uitvoering van proefprojecten, de uitrol, het onderhoud, de verdere ontwikkeling en de bevordering van een samenhangend ecosysteem van grensoverschrijdende digitale diensteninfrastructuur en naadloze, „end-to-end”, beveiligde, interoperabele en meertalige grens- of sectoroverschrijdende oplossingen en gemeenschappelijke kaders binnen overheidsdiensten. Daartoe behoren ook methoden voor het beoordelen van de gevolgen en voordelen.

▼B

- 1.3. Ondersteunen van het beoordelen, actualiseren en bevorderen van bestaande gemeenschappelijke specificaties en normen alsmede het ontwikkelen, vaststellen en bevorderen van nieuwe gemeenschappelijke specificaties en open specificaties en normen door middel van de normalisatieplatforms van de Unie en in voorkomend geval in samenwerking met Europese of internationale normalisatie-instellingen.
- 1.4. Samenwerking tot stand brengen met als doel een Europees ecosysteem voor betrouwbare infrastructuur op te zetten, mogelijk door het gebruik van diensten en toepassingen die zijn gebaseerd op „distributed ledger”-technologieën (bijv. blockchain), met inbegrip van steun voor interoperabiliteit en standaardisering en het stimuleren van de uitrol van grensoverschrijdende applicaties in de Unie.

2. Gezondheid

- 2.1. Ervoor zorgen dat de burgers van de Unie zeggenschap hebben over hun persoonsgegevens en over de grenzen heen en ongeacht hun locatie of de locatie van hun persoonlijke gezondheidsgegevens toegang hebben tot deze gegevens en dat zij deze veilig en op een wijze die hun privacy eerbiedigt, kunnen delen, gebruiken en beheren, in overeenstemming met de toepasselijke wetgeving inzake gegevensbescherming. De digitalediensteninfrastructuur voor e-gezondheid voltooiën en deze uitbreiden met nieuwe digitale diensten die betrekking hebben op ziektepreventie, gezondheidszorg en behandeling en bijdragen tot de uitrol ervan op basis van een brede steun door Unie-activiteiten en de lidstaten, met name in het kader van het e-gezondheidsnetwerk, overeenkomstig artikel 14 van Richtlijn 2011/24/EU van het Europees Parlement en van de Raad ⁽¹⁾.
- 2.2. Beschikbaar stellen van betere gegevens voor onderzoek, ziektepreventie en gepersonaliseerde gezondheid en zorg. Ervoor zorgen dat Europese onderzoekers op het gebied van gezondheid en artsen toegang hebben tot hulpmiddelen op de nodige schaal (gezamenlijke gegevensruimten, met inbegrip van gegevensopslag en computing, expertise en analytische capaciteiten) teneinde tot doorbraken te komen betreffende belangrijke en zeldzame ziekten. Het doel is tot een cohort op bevolkingsniveau van ten minste tien miljoen burgers te komen.
- 2.3. Digitale instrumenten beschikbaar stellen teneinde de burgers mondiger te maken en ten behoeve van persoonsgerichte zorg, door ondersteuning van de uitwisseling van innovatieve en beste praktijken op het gebied van digitale gezondheid, capaciteitsopbouw en technische bijstand, met name betreffende cyberbeveiliging, AI en HPC.

3. Rechterlijke macht

Naadloze en beveiligde grensoverschrijdende elektronische communicatie binnen de rechterlijke macht en tussen de rechterlijke macht en andere bevoegde instanties op het gebied van civiel recht en strafrecht mogelijk maken. Verbeteren van de toegang tot de rechter en tot juridische informatie en procedures voor burgers, bedrijven, beoefenaars van juridische beroepen en leden van de rechterlijke macht door te voorzien in semantisch interoperabele koppelingen met databases en registers alsmede vergemakkelijken van online buitengerechtelijke geschillenbeslechting. Bevorderen van de ontwikkeling en toepassing van innovatieve technologieën voor rechterlijke instanties en juristen op basis van onder meer oplossingen inzake AI die waarschijnlijk procedures stroomlijnen en versnellen (bijvoorbeeld „legal tech”-toepassingen).

⁽¹⁾ Richtlijn 2011/24/EU van het Europees Parlement en de Raad van 9 maart 2011 betreffende de toepassing van de rechten van patiënten bij grensoverschrijdende gezondheidszorg (PB L 88, 4.4.2011, blz. 45).

▼B

4. Vervoer, mobiliteit, energie en milieu

Uitrollen van gedecentraliseerde oplossingen en infrastructuurvoorzieningen die vereist zijn voor grootschalige digitale toepassingen zoals geconnecteerd geautomatiseerd rijden, onbemande luchtvaartuigen, slimme mobiliteit, slimme steden, slimme plattelandsgebieden of slimme ultraperifere gebieden, ter ondersteuning van het beleid inzake vervoer, energie en milieu, in coördinatie met de acties voor de digitalisering van de sectoren vervoer en energie krachtens de Connecting Europe Facility.

5. Onderwijs, cultuur en media

Makers, de creatieve industrie en de culturele sector in Europa voorzien van toegang tot de meest recente digitale technologieën, van AI tot geavanceerde computing. Het Europees cultureel erfgoed, inclusief Europeana, benutten als instrument ter ondersteuning van onderwijs en onderzoek en ter bevordering van culturele verscheidenheid, sociale cohesie en de Europese samenleving. De invoering van digitale technologieën in het onderwijs alsmede in private en door de overheid gefinancierde culturele instellingen ondersteunen.

6. Andere acties ter ondersteuning van de digitale eengemaakte markt

Acties ondersteunen ter bevordering van de digitale geletterdheid en mediageletterdheid en voorlichting voor minderjarigen, ouders en leerkrachten over de risico's waarmee minderjarigen online te maken kunnen krijgen en de manieren waarop zij kunnen worden beschermd, en cyberpesten en de verspreiding van online materiaal dat seksueel misbruik van kinderen bevat, tegengaan door het ondersteunen van een pan-Europees netwerk van centra voor een veiliger internet; promoten van maatregelen gericht op de opsporing en bestrijding van opzettelijke verspreiding van desinformatie, wat zal leiden tot een grotere algemene weerbaarheid van de Unie; ondersteunen van de oprichting van een waarnemingspost van de Unie voor digitale-platformeconomie alsmede studies en voorlichtingsactiviteiten.

De in de punten 1 tot en met 6 bedoelde acties kunnen gedeeltelijk worden ondersteund door de Europese digitale-innovatiehubs door middel van de capaciteiten die zijn ontwikkeld om het bedrijfsleven te helpen bij de digitale transformatie (zie punt II).

II. Tot de initiële en, in voorkomend geval, de vervolgacties uit hoofde van deze doelstelling in verband met de digitale transformatie van het bedrijfsleven behoren:

Bijdrage aan het uitbreiden van het netwerk van Europese digitale-innovatiehubs teneinde te ervoor te zorgen dat alle bedrijven, en met name kmo's, in alle regio's van de Unie, toegang hebben tot digitale capaciteiten. Tot deze bijdrage behoort:

1. Toegang tot de gemeenschappelijke Europese gegevensruimte, AI-platforms en Europese HPC-voorzieningen voor data-analyse en toepassingen die veel rekenkracht vereisen
2. Toegang tot grootschalige testvoorzieningen op het gebied van AI en tot geavanceerde cyberbeveiligingsinstrumenten
3. Toegang tot geavanceerde digitale vaardigheden

De in de eerste alinea bedoelde acties worden gecoördineerd met en vormen een aanvulling op de innovatieacties op het gebied van digitale technologieën die met name worden gesteund krachtens Horizon Europa, en de investeringen in de Europese digitale-innovatiehubs die worden ondersteund krachtens het EFRO. Subsidies voor markttoepassing kunnen ook worden verstrekt via het programma in overeenstemming met de staatssteunregels. Steun voor toegang tot financiering voor verdere stappen bij de digitale transformatie zal worden verstrekt door middel van financieringsinstrumenten in het kader van het InvestEU-programma.

▼ **M1**

Specifieke doelstelling 6 — Halfgeleiders

Acties in het kader van specifieke doelstelling 6 zijn opgenomen in bijlage I bij Verordening (EU) 2023/1781.

▼B*BIJLAGE II***MEETBARE INDICATOREN VOOR DE MONITORING VAN DE
UITVOERING EN DE VERSLAGLEGGING OVER DE VOORTGANG
VAN HET PROGRAMMA BIJ DE VERWEZENLIJKE VAN ZIJN
SPECIFIEKE DOELSTELLINGEN****Specifieke doelstelling 1 — Highperformance computing**

- 1.1. Het aantal gezamenlijk verworven HPC-infrastructuurvoorzieningen
- 1.2. Het gebruik van de exaschaal- en post-exaschaalcomputers in totaal en door verschillende groepen belanghebbenden (universiteiten, kmo's enz.)

Specifieke doelstelling 2 — Artificiële intelligentie

- 2.1. Het totale bedrag aan mede-investeringen in locaties voor experimenten en tests
- 2.2. Het gebruik van gemeenschappelijke Europese bibliotheken of interfaces met bibliotheken van algoritmen, het gebruik van gemeenschappelijke Europese gegevensruimten en het gebruik van faciliteiten voor tests en experimenten met betrekking tot acties krachtens deze verordening
- 2.3. Het aantal gevallen waarin organisaties als gevolg van het programma besluiten om AI in hun producten, processen of diensten te integreren

▼M2**Specifieke doelstelling 3 — Cyberbeveiliging en vertrouwen**

- 3.1. Het aantal gezamenlijk verworven infrastructuurvoorzieningen en/of instrumenten, ook in het kader van het Europees waarschuwingssysteem voor cyberbeveiliging
- 3.2. Het aantal gebruikers en gemeenschappen van gebruikers die toegang hebben tot Europese voorzieningen inzake cyberbeveiliging
- 3.3. Het aantal acties ter ondersteuning van de paraatheid voor en de respons op cyberbeveiligingsincidenten in het kader van het noodmechanisme voor cyberbeveiliging

▼B**Specifieke doelstelling 4 — Geavanceerde digitale vaardigheden**

- 4.1. Het aantal personen die een door het programma gesteunde opleiding hebben genoten om geavanceerde digitale vaardigheden te verwerven
- 4.2. Het aantal bedrijven, in het bijzonder kmo's, dat moeilijkheden ondervindt bij het werven van ICT-specialisten
- 4.3. Het aantal personen dat na afloop van de door het programma gesteunde opleiding een betere werkgelegenheidssituatie meldt

Specifieke doelstelling 5 — Uitrol en optimaal gebruik van digitale capaciteiten en interoperabiliteit

- 5.1. De invoering van digitale overheidsdiensten
- 5.2. Bedrijven met een hoge score inzake digitale intensiteit
- 5.3. De mate van afstemming van het nationale interoperabiliteitskader op het Europese interoperabiliteitskader

▼ B

- 5.4. Het aantal bedrijven en overheidsentiteiten die gebruik hebben gemaakt van de diensten van Europese digitale-innovatiehub.

▼ M1

Specifieke doelstelling 6 — Halfgeleiders

Meetbare indicatoren voor monitoring van de uitvoering en verslaglegging over de voortgang van specifieke doelstelling 6 zijn opgenomen in bijlage II bij Verordening (EU) 2023/1781.

BIJLAGE III

SYNERGIEËN MET ANDERE PROGRAMMA'S VAN DE UNIE

1. Synergieën met Horizon Europa zorgen ervoor dat:
 - a) hoewel het programma en Horizon Europa betrekking hebben op meerdere overlappende thematische gebieden, het soort te ondersteunen acties, de verwachte resultaten en de interventielogica ervan verschillend en complementair zijn;
 - b) Horizon Europa uitgebreide steun zal bieden aan onderzoek, technologische ontwikkeling, demonstratie, proefprojecten, haalbaarheidsstudies, tests en innovatie, met inbegrip van de precommerciële uitrol van innovatieve digitale technologieën, met name via:
 - i) een specifiek budget in de pijler „Wereldwijde uitdagingen en Europees industrieel concurrentievermogen” voor de cluster „Digitaal, industrie en ruimtevaart” voor de ontwikkeling van ontsluitende technologieën (AI en robotica, internet van de volgende generatie, HPC en big data, digitale sleuteltechnologieën, waarbij digitale met andere technologieën worden gecombineerd);
 - ii) ondersteuning voor onderzoeksinfrastructuren binnen de pijler „Wetenschappelijke excellentie”;
 - iii) de integratie van digitaal beleid in alle wereldwijde uitdagingen (gezondheid, veiligheid, energie en mobiliteit, klimaat enz.), en
 - iv) ondersteuning voor de schaalvergroting van baanbrekende innovaties binnen de pijler „Innovatief Europa” (waarbij in veel gevallen digitale met fysieke technologieën worden gecombineerd);
 - c) in het kader van het programma wordt geïnvesteerd in:
 - i) digitale capaciteitsopbouw op het gebied van HPC, AI, „distributed ledger” technologieën (bijv. blockchain), cyberbeveiliging en geavanceerde digitale vaardigheden, en
 - ii) nationale, regionale en lokale uitrol binnen een Uniekader van digitale capaciteiten en de meest recente digitale technologieën op gebieden van algemeen belang (zoals gezondheid, overheden, justitie en onderwijs) of marktfalen (zoals de digitalisering van het bedrijfsleven, en met name van kmo's);
 - d) de capaciteiten en infrastructuurvoorzieningen op basis van het programma ter beschikking worden gesteld van de onderzoeks- en innovatiegemeenschap, met inbegrip van acties die door middel van Horizon Europa zijn ondersteund, zoals tests, experimenten en demonstratieprojecten in alle sectoren en disciplines;
 - e) naarmate de ontwikkeling van nieuwe digitale technologieën via Horizon Europa tot rijping komt, deze geleidelijk zullen worden ingevoerd en uitgerold in het kader van het programma;
 - f) initiatieven van Horizon Europa voor de ontwikkeling van programma's voor de verwerving van vaardigheden en competenties, met inbegrip van initiatieven die worden uitgevoerd in de co-locatiecentra KICs van het EIT, worden aangevuld door capaciteitsopbouw in het kader van het programma op het gebied van geavanceerde digitale vaardigheden die door het programma worden ondersteund;
 - g) er sterke coördinatiemechanismen voor de programmering en uitvoering worden ingevoerd, waarmee alle procedures voor beide programma's zo veel mogelijk op elkaar worden afgestemd. Bij de beheersstructuren worden alle bevoegde diensten van de Commissie betrokken.
2. Synergieën met programma's van de Unie in gedeeld beheer, met inbegrip van het EFRO, het ESF+, het Europees Landbouwfonds voor plattelandsontwikkeling en Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur, zorgen ervoor dat:

▼B

- a) regelingen voor aanvullende financiering uit programma's van de Unie in gedeeld beheer en het programma worden gebruikt ter ondersteuning van acties die een brug slaan tussen slimme specialisaties en ondersteuning voor de digitale transformatie van de Europese economie en samenleving.
- b) het EFRO bijdraagt tot de ontwikkeling en versterking van regionale en lokale ecosystemen inzake innovatie, industriële transformatie en de digitale transformatie van de samenleving en de overheden, en daardoor tevens de uitvoering van de verklaring van Tallinn inzake e-overheid stimuleert. Daartoe behoort ondersteuning voor de digitale transformatie van het bedrijfsleven en de toepassing van resultaten alsmede de uitrol van nieuwe technologieën en innovatieve oplossingen. Het programma Digitaal Europa is een aanvulling op en biedt ondersteuning aan de transnationale koppeling en het in kaart brengen van digitale capaciteiten teneinde deze toegankelijk te maken voor kmo's, en interoperabele IT-oplossingen toegankelijk te maken voor alle regio's van de EU.

3. Synergieën met de Connecting Europe Facility zorgen ervoor dat:

- a) het programma gericht is op de grootschalige opbouw van digitale capaciteiten en infrastructuur op het gebied van HPC, AI, cyberbeveiliging en geavanceerde digitale vaardigheden, ten behoeve van de brede invoering en uitrol in heel Europa van kritieke bestaande of geteste innovatieve digitale oplossingen binnen een Uniekader op gebieden van algemeen belang of bij marktfalen. Het programma moet hoofdzakelijk worden uitgevoerd door middel van gecoördineerde en strategische investeringen met de lidstaten, in het bijzonder via gezamenlijke openbare aanbestedingen, in digitale capaciteiten die in heel Europa worden gedeeld en in Uniebrede acties ter ondersteuning van interoperabiliteit en normalisatie als onderdeel van de ontwikkeling van een digitale eengemaakte markt.
- b) de capaciteiten en infrastructuurvoorzieningen in het kader van het programma ter beschikking moeten worden gesteld voor de uitrol van innovatieve nieuwe technologieën en oplossingen op het gebied van mobiliteit en vervoer. De Connecting Europe-faciliteit moet de uitrol en invoering van innovatieve nieuwe technologieën en oplossingen op het gebied van mobiliteit en vervoer ondersteunen.
- c) er coördinatiemechanismen moeten worden opgezet, met name door middel van passende beheersstructuren.

4. Synergieën met het InvestEU-programma zorgen ervoor dat:

- a) ondersteuning door middel van marktgebaseerde financiering, waartoe behoort dat beleidsdoelstellingen in het kader van het programma wordt verstrekt uit hoofde van Verordening (EU) 2021/523; dergelijke marktgebaseerde financiering kan worden gecombineerd met de ondersteuning door middel van subsidies, en
- b) toegang tot financieringsinstrumenten door ondernemingen wordt bevorderd door de ondersteuning die wordt verstrekt door Europese digitale-innovatiehubs.

5. Synergieën met Erasmus+ zorgen ervoor dat:

- a) het programma de ontwikkeling en verwerving van de geavanceerde digitale vaardigheden ondersteunt die nodig zijn voor de uitrol van geavanceerde technologieën, zoals AI of HPC, in samenwerking met de betrokken sectoren.
- b) het gedeelte van Erasmus+ dat betrekking heeft op geavanceerde vaardigheden een aanvulling is op de acties van het programma die zijn gericht op de verwerving van vaardigheden op alle gebieden en op alle niveaus, door middel van mobiliteitservaringen.

▼B

6. Synergieën met Creatief Europa, opgericht bij een verordening van het Europees Parlement en de Raad, zorgen ervoor dat:
 - a) het onderdeel Media van het programma Creatief Europa initiatieven ondersteunt die een reële impact kunnen genereren voor de culturele en de creatieve sector in heel Europa, en helpt hen zo zich aan te passen aan de digitale transformatie.
 - b) het programma onder andere makers, de creatieve industrie en de culturele sector in Europa voorziet van toegang tot de meest recente digitale technologieën, van AI tot geavanceerde computing.
7. Er wordt gezorgd voor synergieën met andere programma's en initiatieven van de Unie inzake competenties en vaardigheden.